

Doc. Ing. Ferdinand Tokár, DrSc., 75-ročný

Narodil sa 30. 5. 1941 vo Veľkých Chrásťanoch, okr. Zlaté Moravce. Gymnázium v Zlatých Moravciach ukončil v roku 1958, Lesnícku fakultu VŠLD vo Zvolene v roku 1963. V rokoch 1963–1964 pracoval v Lesnom závode Partizánske, v rokoch 1965–1993 v „Arboréte Mlyňany“ - Ústave dendrobiológie SAV, v rokoch 1994–2007 v Ústave ekológie lesa SAV Zvolen, Pobočka biológie drevín Nitra.

Z odborného hľadiska sa orientoval sa ekologicko-produkčné otázky cudzokrajných drevín. Z tejto problematiky vypracoval a obhájil KDP (1974 LF VŠLD), DDP (1992 LF VŠLD), ako aj habilitačnú prácu (1998 LF TU ZVOLEN). Ako modelové dreviny spracovával gaštan jedlý (*Castanea sativa* Mill.), dub červený (*Quercus rubra* L.), orech čierny (*Jugland nigra* L.) a borovicu čiernu (*Pinus nigra* Arnold). Cenné vedecké poznatky získal z oblasti zhodnocovania štruktúry, produkcie, výchovy (fytotechniky) porastov a výskumu biomasy vybraných cudzokrajných drevín pestovaných v rôznych porastových typoch (nezmiešané a zmiešané porasty s rôznym zastúpením drevín). Založil v lesných porastoch juhozápadného Slovenska 27 trvalých výskumných plôch, ktoré systematicky zhodnocoval.

Jeho súborné práce prinášajú nové vedecké poznatky z ekologicko-produkčného výskumu cudzokrajných drevín na Slovensku, ktoré nachádzajú dobré využitie v praxi lesného hospodárstva (spolupráca s lesnými závodmi Topoľčianky, Levice, Partizánske, Palárikovo, Sobrance), ovocinárstva (založenie 103 ha ovocných sádov gaštana jedlého v oblasti Modrého Kameňa), v expertíznej činnosti (vybrané rezortné inštitúcie). Dosiahnuté výsledky sú cenným prínosom pre oblasť produkčnej ekológie a pestovanie lesov týchto hospodársky významných cudzokrajných drevín na Slovensku.

Z ekologicko-produkčnej analýzy porastov borovice čiernej (*Pinus nigra* Arnold) v oblasti Malých Karpát vyplynuli tieto poznatky: borovica čierna sa v oblasti Malých Karpát pestuje na 2 212 ha skutočnej lesnej plochy a 1 537 ha redukovanej lesnej plochy. Najvyšší výskyt má v skupine lesných typov Querceto-Fagetum, Fageto-Quercetum a Fageto pauper. Najproduktívnejšie sú zmiešané porasty s borovicou čiernou s jej zastúpením do 30 %. Pre dosiahnutie vysokej kvality kmeňa sa odporúča pestovať borovicu čiernu vo dvoj a viac vrstvových porastoch, kde hornú vrstvu tvorí borovica čierna, a druhú prípadne ďalšie vrstvy, vytvárajú listnaté dreviny (buk, dub, hrab, prípadne kroviny, drieň, lieska, vtáčí zob, a pod.).

Výsledky o priemernej zásobe objemu zmiešaných a nezmiešaných porastov borovice čiernej podľa skupín lesných typov, prepočítané na plné zakmenenie, ukázali, že zmiešané porasty dosahujú vyššiu objemovú zásobu ako porasty nezmiešané o 10 až 64 %.

Z hľadiska výchovy nezmiešaných porastov gaššana jedlého sa odporúča uplatňovať silnú úrovňovú prebierku s pozitívnym výberom a intervalom opakovania 10 rokov. Vzmiešaných porastov gaššana jedlého sa odporúča mierna úrovňová prebierka s intervalom opakovania 5 rokov.

Aj pri výchove nezmiešaných a zmiešaných porastov duba červeného a orecha čierneho sa odporúča uplatňovať zo začiatku miernu úrovňovú prebierku s intervalom opakovania 5 rokov. Od tretieho zásahu sa odporúča silná úrovňová prebierka s pozitívnym výberom a intervalom opakovania 10 rokov. Pri prebierkach nezmiešaných a zmiešaných porastov gaššana jedlého, duba červeného a orecha čierneho sa uplatňuje voľba a trvalé označenie nádejných stromov za ktoré volíme stromy s vyhovujúcimi kvantitatívnymi a kvalitatívnymi požiadavkami, na ktoré sa upriamuje aj pestovateľská starostlivosť pri prebierkach.

Vzhľadom na krátky čas riešenia fytotechniky (prebierok) porastov vybraných cudzokrajných drevín na Slovensku, nie je možné vysloviť konečné závery k otázke sily a intervalu prebierok a ich vplyvu na objemovú a hmotnostnú produkciu. Riešenie týchto pre lesnícku prax významných úloh na interdisciplinárnej úrovni má však prispieť k vytvoreniu porastových modelov v rôznej rastovej fáze v záujme dosiahnutia optimálnej štruktúry, kvantitatívnej a kvalitatívnej produkcie pri zachovaní ich ekologickej stability a ďalšej produkčnej spôsobilosti.

Výsledky zo štruktúry, produkcie (objem, nadzemná biomasa) kvality a výchovy porastov gaššana jedlého, duba červeného a orecha čierneho poukazujú na opodstatnenosť ich introdukcie do lesných porastov na Slovensku a oprávnenosť ich pestovania, a to ako vo forme nezmiešaných, tak aj zmiešaných porastov.

Výsledky vedeckej práce publikoval ako monografie (4), ako pôvodné vedecké práce (132), ako odbornou-popularizačné práce (59) a ako referáty v zborníkoch sympózií a konferencií (86), záverečné správy (14), projekty VEGA (6). Ohlasy na vedecké práce boli v 479 prípadoch.

Počas vedeckovýskumnej práce v SAV pracoval v zodpovedných radiacích funkciách, a to v „Arboréte Mlyňany“ - Ústave dendrobiológie SAV vo funkcii vedúceho oddelenia systematiky a ekológie drevín, predsedu vedeckej rady tohto pracoviska, člen Rady vedcov SAV v r. 1990–1993. Po delimitácii Ústavu dendrobiológie SAV od 1. 1. 1994 bol námestníkom riaditeľa Ústavu ekológie lesa SAV (ÚEL SAV), vedúcim Pobočky biológie drevín v Nitre.

V r. 1994 – 2004 bol členom Vedeckej rady ÚEL SAV, člen Atestačnej komisie ÚEL SAV, člen komisie VEGA MŠ SR a SAV pre poľnohospodárske, lesnícke a veterinárne vedy, člen Komisií pre obhajoby doktorandských dizertačných prác v odbore 15-23-9 Ekológia lesa, 41-07-9 Pestovanie lesa a doktorských dizertačných prác v odbore 41-07-9 Pestovanie lesa. Bol predsedom redakčných rád pre časopis *Folia oecologica* a *Acta dendrobiologica*. V rokoch 1995–1998 bol členom Komisie P SAV pre propagáciu a tlač a v rokoch 1996–2000 člen Vedeckého kolégia pre poľnohospodárske, lesnícke a veterinárne vedy SAV.

Za dosiahnuté pracovné výsledky od PSAV získal v rokoch 1996 a 2009 „Čestnú striebornú plaketu SAV za zásluhy v biologických vedách“. Je nositeľom Fándlyho medaily a viacerých vyznamenaní od Lesníckeho výskumného ústavu Zvolen.

Pri príležitosti životného jubilea – 75 rokov prajeme doc. Ing. Ferdinandovi Tokárovi, DrSc. najmä dobré zdravie a pohodu v rodinnom kruhu.

Jozef Konôpka

Národné lesnícke centrum - Lesnícky výskumný ústav Zvolen,
T. G. Masaryka 2175/22, SK – 960 92 Zvolen,
Slovenská republika, e-mail: jkonopka@nlcsk.org